

*Попчук Марія Анатоліївна,
Національний університет “Острозька академія”*

ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ

Стаття присвячена аналізу психічних та лінгвістичних особливостей іншомовного діалогічного мовлення учнів середньої школи.

Ключові слова: діалог, діалогічне мовлення, психолінгвістичні особливості.

The article is devoted to the analysis of psychological and linguistic characteristics of the foreign dialogue speech of the students of secondary school.

Key words: dialogue, dialogue speech, psycholinguistics characteristics.

Проблема розвитку діалогічного мовлення знаходить своє практичне втілення у низці дисертаційних досліджень останніх років (О. Аматыєва, В. Захарченко, Н. Луцан, Е. Палихата, Н. Савінова, В. Скалкін, Г. Чулкова, С. Хаджирадева та ін.). Вивчення стану означеної проблеми засвідчило однобічний підхід до формування діалогічної компетенції, що обмежується ситуацією організованого навчання і недостатнім використанням набутих умінь в інших видах діяльності (ігровій, трудовій, комунікативній тощо).

Загальна стратегія навчання іноземних мов визначається потребами сучасного суспільства та рівнем розвитку лінгвістичних, психологічних – педагогічних та суміжних наук. Цією стратегією є комунікативний підхід, який зумовлює практичну межу навчання і вивчення іноземних мов, а саме: оволодіння іншомовним, між культурним спілкуванням, шляхом формування і розвитку вмінь навичок діалогічного спілкування [7, ст. 23].

Для навчання діалогічного спілкування, слід зазначити особливості комунікативного підходу до навчання іншомовного спілкування. Серед них зазначимо наступні:

Мова розглядається як засіб спілкування. Перевага віддається оволодінню поняттями та функціями.

Мова вивчається через особисту діяльність учнів. Вони є головними автономними суб'єктами навчання, які володіють когнітивними й метакогнітивними стратегіями та прийомами оволодіння мовою й іншомовним спілкуванням та відповідають за свої успіхи і невдачі [4, ст. 56].

Урок іноземної мови розглядається як діяльність спілкування. Це означає відмову від домінування на уроках формальних мовних вправ на користь діяльній – й інтелектуально-орієнтованих завдань, які дають змогу вивчати іноземну мову як основний засіб міжкультурного спілкування в процесі цього спілкування [6, ст. 12].

Питання комунікативного підходу до навчання іншомовного спілкування, зокрема навчання діалогічного мовлення, є дуже актуальним для освіти в сучасній школі. Адже, як відомо, у школі на уроках іноземної мови далеко не всіх умов додержуються як вчителі так і учні. Дуже часто зустрічається такий вид роботи, як “вчитель – учні”, а не “учні – учні”; матеріал використовується штучний і не веде до створення життєвих умов та ситуацій спілкування. Важливим недоліком у вивченні іноземної мови та іншомовного спілкування є використання не іноземної мови, а рідної, що не веде до ефективного сприйняття та подальшого використання іншомовного матеріалу. Отже, основним, на що потрібно звертати увагу, при навчанні іноземної мови є розвиток навичок діалогічного мовлення.

Діалогічне мовлення характеризується певними комунікативними психологічними й лінгвістичними особливостями. Діалогічне мовлення – це процес взаємодії двох або більше учасників спілкування. Тому в межах мовленнєвого акту кожен з учасників по черзі виступає як слухач і як мовець.

Можна виокремити особливості діалогічного мовлення з психолінгвістичної точки зору: вмотивованість, зверненість, ситуативність, емоційна забарвленість, спонтанність, наявність “готових” мовленнєвих одиниць, слова -”заповнювачі мовчання”, наприклад: well, well now, you know, Let me see, Look here, I say.. [1, 76-79], [2, 218-219], [5, ст. 27].

Підсумовуючи вищезазначене, ми дійшли висновку, що діалогічне мовлення є складним утворенням і спрямоване на вирішення конкретних комунікативних задач та має певні особливості.

Література:

1. Артемов В. А. Психология обучения иностранным языкам. – М., Высшая школа, 2002. – С. 256.
2. Бухбиндер В. А. Устная речь как процесс и как предмет обучения // Очерки методики обучения устной речи на иностранных языках /Под ред. В. А. Бухбиндера. – Киев: КГУ, 2001. – С. 568.
3. Николаєва С. Ю., Шерстюк О. М. Сучасні підходи до викладання іноземних мов. // Іноземні мови – 2002. – № 1. – С. 39-46.
4. Пассов Е. И. Коммуникативная методика. – Изд-во НОУ “Интерлингва”, 2003. – С. 56.
5. Скалкин В. Л. Основы обучения устной иностранной речи. – М., 2003. – С. 27.
6. Тулакова М. В. Диалоговая технология обучения как средство формирования профессионального интереса студентов к педагогической деятельности: Автореф. дисс... канд. пед. наук– Ставрополь, 2000. – 16 с.
7. Villiers S. Sharing Our Understandings of the “Communicative Method” //Іноземні мови в школі. – 2000. – № 3. – С. 21-24.